הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עו עז

ל שם כ״ב (ע״ב) לְפָרֵשׁ הַתּוֹסָפוֹת (ד״ה והא) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (יד. ד״ה האיל) וְהָרא״ש (פ״ג סי׳ כב). מ תּוֹסָפוֹת (שם ד״ה ממתין).

אַשְׁפָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ צוֹאָה. * אֲבָל (כה) סְפֵק מֵי רַגְלַיִם, (כו) אֲפִלּוּ בְּאַשְׁפָּה (י) מֻתָּר, מִשּׁוּם דְּלֹא אָסְרָה תּוֹרָה לִקְרוֹת כְּנֶגֶד מֵי רַגְלַיִם אֶלָּא (כז) כְּנֶגֶד עַמּוּד שֶׁל (יא) קִלּוּחַ, וְאַחַר שֶׁנָּפַל לֹא מִיתְסַר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, וּבְסָפֵיקָן לֹא גָּזְרוּ: ח * לֶקְרָא (כח) בְּמָקוֹם שֶׁרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק בְּצוֹאָה (כט) וּמְצָאָהּ אַחַר כָּךְ, (ל) * צָרִיךְ לַחֲזֹר (לא) וְלִקְרוֹת. אֲבָל אִם אֵין הַמָּקוֹם רָאוּי לְהִסְתַּפֵּק בּוֹ, (לב) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת. מ[וּמֵי רַגְלַיִם, אֲפִלּוּ מְצָאָן בְּמָקוֹם שֶׁרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק, (לג) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר (יב) [יב] וְלִקְרוֹת:

עז שֶׁלֹּא לִקְרוֹת כְּנֶגֶד מֵי רַגְלַיִם. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת כ״ב (ע״ב) וכ״ה (ע״ב) וּכְרַבִּי נַאי.

א * [א]אָסוּר לִקְרוֹת (א) כְּנֶגֶד מֵי רַגְלַיִם (ב) עַד שֶׁיִּטְיֹל לְתוֹכָן (ג) רְבִיעִית מַיִם וְאָז מֻתָּר. וְלֹא שְׁנָא

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ח [יב] וְלִקְרוֹת. עַיִן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וּבִכְרַכֵּי יוֹסֵף (סק״ג) כָּתַב, אִם יָשַׁב בַּלַּיְלָה בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה שָׁם צוֹאוֹת מְחוּתָל וְכֵיוָצֵא וְנִדְבַּק בְּגִבְדּוֹ וְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְשׁוּבוֹ לְבֵיתוֹ מָצָא שֶׁהִטְנִיף דָּבוּק בְּבִגְדּוֹ, אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל, דְּדָמֵי לְאֵין הַמָּקוֹם רָאוּי לְהִסְתַּפֵּק. עַיִן שָׁם:

בְּאֵר הַיֵּטֵב

הַכְּלָבִים מְצוּיִין יוֹתֵר, דְּבָאֶשְׁפָּה חֲזָקָה דְּשָׁכִיחַ צוֹאָה, וְיֵשׁ סָפֵק אִם צוֹאַת כְּלָבִים אוֹ צוֹאַת אָדָם, תָּלִינַן לְהַחְמִיר. יַד אַהֲרֹן (הגב״י). וּבְבֹאֵר הַיֵּטֵב אֶשֶׁר לְפָנַי יֵשׁ שָׁם עַרְבּוּבְיֵי דְּבָרִים, עַיִן שָׁם: (י) מֻתָּר. דְּהֵינוּ אִם אֵין רֵיחַ רַע בָּאַשְׁפָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ סִימָן ע״ט סָעִיף ח׳: (יא) קִלּוּחַ. וְשׁוֹתֵת לֹא חָשִׁיב נֶגֶד הָעַמּוּד וְשָׁרֵי מִדְּאוֹרַיְתָא. הָרא״ש (פ״ג סי׳ כג): ח [יב] וְלִקְרוֹת. כֵּיוָן דְּאֵינָן אֲסוּרִים אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן:

בְּאוּר הֲלָכָה

בָּקְשִׁיא עַל הַמְּגֵן אַבְרָהָם בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י׳, עַיִן שָׁם:

* אֲבָל סָפֵק מֵי רַגְלַיִם וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמִּסְפֵּק לוֹ אִם יֵשׁ שָׁם מֵי רַגְלַיִם. וְנִרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּהוּא הַדִּין **אִם מָצָא בְּבֵית שֶׁשָּׁפוּךְ עַל הָאֶרֶץ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הוּא מַיִם אוֹ מֵי רַגְלַיִם**, יֵשׁ לְהָקֵל **אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁמְּצוּי שָׁם קְטָנִים**, דְּקוּף מְצוּי מַיִם שְׁנִשְׁפַּךְ כְּמוֹ מֵי רַגְלַיִם. וּמַה שֶּׁכָּתַב **הַחַיֵּי אָדָם** (ח״א כלל ג סל״א) **דְּאֵזְלִינַן בָּתַר הַמְּצוּי שֶׁאִם קְטָנִים בְּבֵית מִסְתְּמָא הַשְׁנוּף מֵהֶם אֲפִלּוּ בְּמֵי רַגְלַיִם, שָׁם אֵירֵי שֶׁאִנּוּ יוֹדְעִין שֶׁהוּא מֵי רַגְלַיִם וְהַסָּפֵק הוּא אִם הוּא מֵי רַגְלֵי אָדָם אוֹ בְּהֵמָה, לְכָךְ אָזְלִינַן בָּתַר הַמְּצוּי, דְּאִם קְטָנִים מְצוּיִים יוֹתֵר תָּלִינַן בָּהֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ. וְעַל דִּינוֹ דְּחַיֵּי אָדָם גּוֹפֵהּ לִכְאוֹרָה יֵשׁ לְעַיֵּן, דַּהֲלֹא בְּמֵי רַגְלַיִם קַיְמָא לַן לְהָקֵל אֲפִלּוּ בְּאַשְׁפָּה שְׁמְּצוּי לְהִמָּצֵא שָׁם מֵי רַגְלַיִם, אַלְמָא דְּלֹא אָזְלִינַן בָּתַר הַמְּצוּי לְעִנְיַן מֵי רַגְלַיִם. וְיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין אִם הַסָּפֵק הוּא עַל עֶצֶם הַדָּבָר, אוֹ שֶׁהַדָּבָר בְּוַדַּאי נִמְצָא וְאֵנוּ צְרִיכִין לְתָלוֹתוֹ בְּאֵיזֶה דָּבָר, תָּלִינַן בְּמְצוּי אֲפִלּוּ בְּמִלְתָא דְּרַבָּנָן. וְצָרִיךְ עִיּוּן:

ח * לֶקְרָא בְּמָקוֹם וְכוּ׳ וּמְצָאָהּ אַחַר כָּךְ. עַיִן בְּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יב) **שָׁכַתַב דְּוַקָא אִם מָצָא אַחַר כָּךְ, אֲבָל אִם הִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק וְהָלַךְ לוֹ וְלֹא בָּדַק וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַחֲזֹר לְהַמָּקוֹם וְלִבְדֹק, צָרִיךְ עִיּוּן אִם יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל, עַיִן שָׁם דְּמִצְדָּד לוֹמַר דְּאֶפְשָׁר דְּמִן הַתּוֹרָה בְּכָל גַּוְנֵי יָצָא בְּדִיעֲבַד. וּבְסָפֵר יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב** (סק״ב) **מַסִּיק לְהַלָּכָה דְּאִם קָרָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אַשְׁפָּה וְהָלַךְ לְמְקוֹמוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל, דְּחָזְקַת אַשְׁפָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צוֹאָה וְאִם כֵּן הָוֶה סָפֵק קָרוֹב לְוַדַּאי וְאָזְלִינַן לְחֻמְרָא אַף בִּדְרַבָּנָן, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק דְּהֵיְינוּ שֶׁאֵינוֹ בְּחָזְקַת הֶתֵּר לִקְרוֹת וְלֹא בְּחָזְקַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צוֹאָה, בָּזֶה מִסְפֵּק אֵינוֹ מַחֲיֵב לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת רַק בְּמְצָאָהּ אַחַר כָּךְ וּדְוָקָא:**

* צָרִיךְ לַחֲזֹר וְכוּ׳. עַיִן בְּפְרִי מְגַדִּים בְּסִימָן ע״ט בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק״א) **וּבִנְשְׁמַת אָדָם** (שם סק״ז) **שֶׁמִּסְתַּפְּקִים אִם הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא אוֹ דְּרַבָּנָן, וְלִכְסוֹף דִּבְרֵיהֶם מְצִדְּדִים שֶׁהוּא רַק מִדְּרַבָּנָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא בְּדִיעֲבַד יָצָא בָּזֶה. וְאַף עַל פִּי כֵן לְכַלַּי עָלְמָא אִם הוּא בְּמָקוֹם הַמְטֻנָּף אַף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְצֵאת מִשָּׁם** וְכָגוֹן שֶׁהוּא חֲבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִין וְכֵיוָצֵא בָּזֶה], **לְהַחְלָה מוּטָב לוֹ שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל כְּלָל** דְּעוֹבֵר בָּזֶה עַל אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא:

א * אָסוּר לִקְרוֹת וְכוּ׳ עַל גַּבֵּי קַרְקַע. **נִסְתַּפְּקְתִּי אִם הַמַּיִם רַגְלַיִם בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת וּבֵינֵיהֶם יֵשׁ מָקוֹם שֶׁהוּא רַק טוֹפֵחַ כְּדֵי לְהַטְפִּיחַ וְהִטִּיל הָרְבִיעִית מַיִם רַק בְּמָקוֹם אֶחָד אִי מֵהֲנֵי, דְּאוּלַי לֹא נֶחְשַׁב חִבּוּר** עַל יְדֵי טוֹפֵחַ כְּדֵי לְהַטְפִּיחַ כִּי אִם

וְלִקְרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל, דְּדָמֵי לְאֵין הַמָּקוֹם רָאוּי לְהִסְתַּפֵּק [שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ח יב)]: (לא) וְלִקְרוֹת. עִם (כמ) הַבְּרָכוֹת, וְגַם הוּא הַדִּין לְעִנְיַן תְּפִלָּה. וְאִם בֵּרַךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְשָׁאַר בְּרָכוֹת, עַיִן לְקַמָּן סוֹף סִימָן קפ״ה וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (סק״ז) מַסְקָנַת הָאַחֲרוֹנִים בְּעִנְיָן זֶה. אִם כְּשֶׁהִשְׁלִים תְּפִלָּתוֹ וּמָצָא צוֹאָה עֲבַר זְמַן תְּפִלָּה (כמ) אֵין מַשְׁלִימִהּ בִּתְפִלָּה אַחֶרֶת, דִּפּוּשֵׁי הָוֶה, וְאֵין תַּשְׁלוּמִין אֶלָּא בְּנָאֱנָס: (לב) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר. דְּאָנוּס הָוֵי דְּמֵאי הָוֶה לֵיהּ לְמֵיעֲבַד: (לג) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר. דַּאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה הָיָה מֻתָּר לִקְרוֹת כָּל כַּמָּה שֶׁלֹּא יָדַע וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ז׳. אֲבָל אִם נוֹדַע לוֹ מִזֶּה שֶׁיֵּשׁ כָּאן מֵי רַגְלַיִם וְעָבַר וְקָרָא אוֹ הִתְפַּלֵּל, צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבְשׁוּבוֹ לְבֵיתוֹ מָצָא שֶׁהַטִּנּוּף דָּבוּק בְּבִגְדּוֹ, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר מְגִדִּים (א״א ס״ק יג). וְעַיִן בְּחַיֵּי אָדָם כְּלָל ג׳ דִּין ל״ג, וְעַיִן לְקַמָּן בְּסִימָן קפ״ה בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אם בירך):

א (א) כְּנֶגֶד וְכוּ׳. וְצָרִיךְ לָזֶה (ב) כָּל דִּינֵי הַרְחָקָה כְּמוֹ לְקַמָּן בְּסִימָן ע״ט סָעִיף א׳ לְעִנְיַן צוֹאָה: (ב) עַד שֶׁיִּטֹּל וְכוּ׳. לְפִי שֶׁמִּן הַתּוֹרָה אֵין אָסוּר לִקְרוֹת רַק כְּנֶגֶד עַמּוּד שֶׁל קִלּוּחַ בִּלְבַד, וְאַחַר שֶׁנָּפַל עַל הָאָרֶץ אֵין אִסּוּרוֹ רַק מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְכַנַּ״ל בְּסוֹף סִימָן ע״ו, לָכֵן (ג) הַקֵּלּוּ חַז״ל שֶׁיָּכוֹל לְבַטְּלָם עַל יְדֵי רְבִיעִית מַיִם, וַאֲפִלּוּ הָיוּ הַמֵּי רַגְלַיִם מְרֻבִּין. וּלְפִי זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל הָרְבִיעִית מַיִם אֶלָּא דַּוְקָא כְּשֶׁאֵין מַסְרִיחִין, אֲבָל (ג) אִם יָדוּעַ שֶׁהֵם מַסְרִיחִין דְּאָז אָסוּר מִדִּין תּוֹרָה לִקְרוֹת נֶגְדָּם אֵין מוֹעִיל רְבִיעִית, אֶלָּא (ד) צָרִיךְ שֶׁיִּרְבֶּה עֲלֵיהֶן מַיִם לְבַטֵּל הַסְּרִחוֹן:

(ג) **רְבִיעִית מַיִם.** [א]יֵשׁ אוֹמְרִים (ה) דְּבָעִינַן דַּוְקָא בְּבֵת אַחַת דְּאִי לָאו הָכִי קַמָּא קַמָּא בָּטִיל:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סה) פְּשׁוּט: ח (סו) תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (יד. ד״ה האיל): (סז) חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר: (סח) פְּרִי מְגַדִּים (סש״ז סק״א) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין ממה שצריך להרחיק בק״ש סי״ט): (סט) פְּרִי חָדָשׁ וּפְרִי מְגַדִּים (שם סק״ג):

א (ע) פְּרִי מְגַדִּים (סי׳ עט מש״ז סק״א): (ג) רַשְׁבָּ״א (כה: ד״ה כמה): (ד) פְּרִי מְגַדִּים (א״א ריש הסימן): (ה) כ״ה עַמּוּד ב׳ בִּגְמָרָא וְכַמָּה מִיָּא רְמֵי וְכוּ׳ עַיִן שָׁם: (ו) פְּרִישָׁה (סק״ב) בְּשֵׁם הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (יז. ד״ה לא שנא), וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (פ״ג מ״ח). וּשְׁאָרֵי הַפּוֹסְקִים לֹא הַבִיאוּ וְגַם הָרַשְׁבָּ״א (ברכות כה: ד״ה כמה) מַקֵּל בָּזֶה [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב)], לָכֵן **צָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה דְּיַעֲבֵד:**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב לא הזכיר דעה זו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עז עח

בְּאֵר הַגּוֹלָה

קיא.

(ד) עַל גַּבֵּי קַרְקַע לֹא שָׁנָא בִּכְלִי, [ב]וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא עָבִיט (ה) הַמְיֻחָד לָהֶם (וְדִין עָבִיט עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן פ״ז), [ג]לֹא שָׁנָא הָיוּ (ו) הֵם בַּכְּלִי תְּחִלָּה וְנוֹתַן עֲלֵיהֶן מַיִם לֹא שָׁנָא הָיוּ הַמַּיִם בַּכְּלִי תְּחִלָּה: **ב** * [ד]רְבִיעִית שֶׁאָמְרוּ, לְמֵי רַגְלַיִם שֶׁל (ז) פַּעַם (ח) אַחַת, וּלְשֶׁל שְׁנֵי פְּעָמִים (ח) שְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת, וּלְשֶׁל שָׁלֹשׁ, שְׁלֹשָׁה. הַגָּהּ: וְכֵן לְעוֹלָם:

עח מִי שֶׁנִּצְרַךְ לְהָטִיל מַיִם בְּשְׁעַת קְרִיאָה. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) * [א]הָיָה קוֹרֵא וְהִתְחִילוּ מֵי רַגְלָיו שׁוֹתְתִין עַל בִּרְכָּיו, פּוֹסֵק עַד שֶׁיִּכְלוּ (ב) הַמַּיִם וְחוֹזֵר לְקְרוֹת, [ב]אֲפִלּוּ אִם נִפְלוּ עַל בְּגָדָיו וְיֵשׁ בָּהֶם טוֹפַח עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ, כֵּיוָן שֶׁהֵם מְכֻסִּים (ט) (ג) בְּבִגְדוֹ. [ג]וְאִם נָפְלוּ מֵי רַגְלַיִם בָּאָרֶץ, (ד) * מְרַחִיק מֵהֶם אַרְבַּע (ג) (ה) אַמּוֹת. הַגָּהּ: אוֹ כְּשִׁעוּר שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן סִימָן פ״ב (ס״ג), אוֹ מַמְתִּין עַד שֶׁיִּבָּלְעוּ בַּקַּרְקַע (הרבינו יונה פרק ב׳ דברכות (יז. ד״ה היה)). [ד]וַאֲפִלּוּ שֶׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ, אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁפָּסָק. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ חוֹזֵר לָרֹאשׁ, (ו) * וְכֵן עִקָּר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי (ז) לְעֵיל סִימָן ס״ה (ס״ט נהגה), וּמְשַׁעֲרִין לְפִי הַקּוֹרֵא:

ב טור וְהָרַשְׁבָּ״א (כה: ד״ה כמה). **ג** שָׁם בַּגְּמָרָא. **ד** הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ג׳ מֵהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ה״י). **א** בְּרָכוֹת כ״ב (ע״ב). **ב** תּוֹסָפוֹת שָׁם (ד״ה ממחין) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (יז. ד״ה היה) וְהָרֹא״שׁ (פ״ג סי׳ כג). **ג** הַגָּהוֹת מֵימוֹנִי בְּפֶרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (אות י). **ד** שָׁם בַּגְּמָרָא לְדַעַת הָרִי״ף (יז. ד״ה היה) וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ה״י ב״).

בֵּאוּר הֲלָכָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ד) עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וְיִרְאֶה (ו) שֶׁיִּכְלוּ הַמַּיִם עַל כָּל מְקוֹמוֹת שֶׁהַמֵּי רַגְלַיִם נִשְׁפָּכִים שָׁם שֶׁהֵם טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אסור): **(ה) הַמְיֻחָד לָהֶם.** שֶׁאָז אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ מֵי רַגְלַיִם כְּלָל אָסוּר לְקְרוֹת נָגְדּוֹ, וְאֵינוֹ מוֹעִיל בְּנְתִינַת הַמַּיִם לְהַכְשִׁיר הַכְּלִי עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִימָן פ״ז (ס״א): **(ו) הֵם בַּכְּלִי תְּחִלָּה.** וְכֵן אִם הָיוּ מַיִם כְּרְבִיעִית תְּחִלָּה עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְהִשְׁתִּין אַחַר כָּךְ עַל גַּבֵּי הַמַּיִם, מֻתָּר לְקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, (ז) וַאֲפִלּוּ אִם עַתָּה מֻחְמַת מֵי רַגְלַיִם נִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר: **ב (ז) פַּעַם אַחַת.** וַאֲפִלּוּ אִם הִשְׁתִּין הַרְבֵּה דֵּי בִּרְבִיעִית וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ב׳, וְכֵן אִם הִשְׁתִּין רַק מְעַט יֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ גַּם כֵּן רְבִיעִית, אֲבָל בְּתִשְׁוּבַת חֶכֶם צְבִי סִימָן ק״ב פֶּסֶק [א]דְּאִם הַמֵּי רַגְלַיִם הֵם פְּחוּתִים מֵרְבִיעִית דְּסָגֵי בְּרֹב מַיִם לְבַטְּלָן וְאֵין צָרִיךְ רְבִיעִית, דְּלֹא אָמְרוּ רְבִיעִית אֶלָּא לְהָקֵל שֶׁאַף אִם הַמֵּי רַגְלַיִם שֶׁל פַּעַם אַחַת הֵם מֵרְבִיעִית סָגֵי בִּרְבִיעִית לְבַטְּלָן, סַגֵּי בִּרְבִיעִית לְבַטְּלָן, אֲבָל לֹא לְהַחְמִיר, וַאֲפִלּוּ אִם הַמֵּי רַגְלַיִם הֵם מִשְּׁתֵּי פְּעָמִים [ב]סַגֵּי בְּרֹב מַיִם לְבַטְּלָן, (ט) וְכֵן הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן עוֹד מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְקַמָּן סִימָן פ״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ד׳: **(ח) שְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת.** פָּסַק כְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״י) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים, וְלֹא כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א (כה: ד״ה כמה) שֶׁמְּקַל בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתב הרמב״ם). וּבְמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק״א) מְצַדֵּד לוֹמַר דְּאֵין בֵּינֵיהֶם מַחְלֹקֶת, וְאַף הָרַמְבַּ״ם לֹא קָאָמַר דְּבָעֵי שְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת לְשְׁתֵּי פְּעָמִים רַק בְּשֶׁבָּאוּ זֶה אַחַר זֶה, כְּגוֹן שֶׁהִשְׁתִּין וְנָתַן לְתוֹכוֹ רְבִיעִית מַיִם כְּשֶׁחוֹזֵר וּמַשְׁתִּין צָרִיךְ עוֹד הַפַּעַם לָתֵת לְתוֹכוֹ מַיִם וְכֵן לְעוֹלָם, וְלֹא מְהָנֵי לָזֶה מַה שֶּׁהִטִּיל הָרְבִיעִית בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה, אֲבָל אִם הִשְׁתִּין כַּמָּה פְּעָמִים וְרוֹצֶה לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּן, דֵּי בְּהַטָּלַת רְבִיעִית לְבַד, עַיֵּן שָׁם. וּבְבֵאוּר הַגְּרַ״א מְסַפֵּק גַּם כֵּן לַהֲלָכָה דְּדֵי בְּהַטָּלַת רְבִיעִית לְבַד בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם כִּי קְצָרְתִּי:

א (א) **הָיָה קוֹרֵא.** הוּא הַדִּין (ט) לְדִבְרֵי תּוֹרָה וְלִתְפִלָּה פּוֹסֵק עַד שֶׁיִּכְלוּ הַמַּיִם לִשְׁתּוֹת, וַאֲפִלּוּ (ג) אִם יְצִטָּרֵךְ עַל יְדֵי זֶה לִשְׁהוֹת הַרְבֵּה בְּאֶמְצַע תְּפִלָּה שֶׁיְּהֵיָה כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ וְיִצְטָרֵךְ עַל יְדֵי זֶה אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר לָרֹאשׁ, אֲפִלּוּ הָכִי מַמְתִּין: **(ב) הַמַּיִם.** וְאַף (ג) דִּלְמַטָּה בְּרָכָיו לַחוֹת עֲדַיִן מִמֵּי רַגְלָיו, מַתָּר: **(ג) בְּבִגְדּוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהַבֶּגֶד הָעֶלְיוֹן לֹא נִתְלַכְלֵךְ. וְאִם גַּם הוּא נִתְלַכְלֵךְ. (ד) בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּשְׁאָר דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה צָרִיךְ לְיַלֵּךְ וּלְהָסִיר בִּגְדּוֹ אוֹ עַל כָּל פָּנִים לְכָסוֹת הַמָּקוֹם הַמִּתְלַכְלֵךְ בְּבֶגֶד אַחֵר, אַךְ לְעִנְיַן תְּפִלָּה שְׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַפְסִיק וְלַעֲסֹק בָּזֶה, מִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ אַחַר הַשְּׁתִיתָה, כֵּיוָן דְּאִסּוּר מֵי רַגְלַיִם אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּכְבָר הוּא עוֹמֵד בַּתְּפִלָּה לֹא גָּזְרוּ: **(ד) מְרַחִיק.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה היה) [ג]דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה גַּם כֵּן נָכוֹן לְהַחְמִיר בְּנִפְלוּ לוֹ עַל הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּקְרִיאַת שְׁמַע: **(ה) אַמּוֹת.** אוֹ מַמְתִּין עַד שֶׁיִּבָּלְעוּ בַּקַּרְקַע כְּשִׁעוּר שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן סִימָן פ״ב. כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) [ד]דְּאַף דְּאִפְשָׁר דְּעַל יְדֵי הַהַמְתָּנָה עַל הַבְּלִיעָה יִצְטָרֵךְ לְשָׁהוֹת כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ וְיִצְטָרֵךְ לַחֲזֹר לָרֹאשׁ, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין לָחֹשׁ לָזֶה בְּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּהָוֵי כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, אֲבָל אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ כֵּן בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע, (ה) טוֹב יוֹתֵר שֶׁיַּרְחִיק מֵהֶם וְלֹא יַמְתִּין עַל הַבְּלִיעָה בַּקַּרְקַע. וּבְדִיעֲבַד אִם שָׁהָה בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ, אֵינוֹ חוֹזֵר לָרֹאשׁ, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ס״ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב-ה) וּבְבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה קראה וד״ה חוזר לראש) דְּבַאֲרָנוּ שָׁם כָּל פְּרָטֵי דִּין זֶה: **(ז) לְעֵיל סִימָן ס״ה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּתְלוּי הָעִקָּר אִם הוּא אָנוּס בְּצֵת הַהֶפְסֵק חוֹזֵר לָרֹאשׁ, וְהָכָא נָמֵי הָא אָנוּס הוּא. וּלְעִנְיַן תְּפִלָּה אִם נִזְדַּמֵּן כַּן בְּאֶמְצַע וְהִמְתִּין עַל הֲבָאַת מַיִם אוֹ כְּדַאי לִסְמֹךְ עָלָיו בְּאוֹסֵר תּוֹרָה כָּל שֶׁכֵּן בְּאוֹסֵר דְּרַבָּנָן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם:

א (ג) **בְּבִגְדּוֹ.** אֲבָל אִם הֵם מְגֻלִּים צָרִיךְ לְהָסִיר בְּגָדָיו. אֲבָל בִּתְפִלָּה שֶׁאִסּוּר לְזוּז מִמְּקוֹמוֹ מִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ אֲפִלּוּ הֵם מְגֻלִּין, כֵּיוָן דְּאֵינָן אֲסוּרִים רַק מִדְּרַבָּנָן. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה היה קורא). עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סוֹף סִימָן צ׳: **(ג) אַמּוֹת.** אוֹ מַמְתִּין עַד שֶׁיִּבָּלַע בַּקַּרְקַע כְּשִׁעוּר שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן סִימָן פ״ב. כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב). מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲלִי הָאֶבֶן בַּר מִינַן שֶׁמִּטְפְּטֵף תָּמִיד מֵי רַגְלַיִם לְאִנְסוֹ וְאִם כֵּן לֹא יָכוֹל

בֵּאוּר הֲלָכָה

כְּשֵׁשׁ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מַיִם עַל כָּל פָּנִים כְּקִלֻּפַת הַשּׁוּם כְּמוֹ דְּפָסְקִינַן לְעִנְיַן חִבּוּר מִקְוָאוֹת בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ר״א סָעִיף נ״ד בְּהַגָּ״ה וּבֵ״ח שָׁם סָעִיף קָטָן ק״ט עַיֵּן שָׁם, **אוֹ אֶפְשָׁר בְּעִנְיָנוֹ שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן שְׁאנִי.** וּמְצָאתִי בְּסֵפֶר שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ע״ז (ס״א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יְשִׁפּוֹף רְבִיעִית מַיִם וְיִרְאֶה שֶׁיִּלְכוּ הַמַּיִם עַל כָּל מֵי רַגְלַיִם שֶׁהֵם טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. מִדְּמַצְרִיךְ שֶׁיִּלְכוּ הַמַּיִם עֲלֵיהֶם מֻשְׁמָע דְּסִבְירָא לַהּ דְּטוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ לְחוּד לֹא חָשֵׁיב חִבּוּר. **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

ב * **רְבִיעִית שֶׁאָמְרוּ וְכוּ׳ פַּעַם אַחַת.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ז) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם חֶכֶם צְבִי. וַאֲפִלּוּ לַדַּעָה הָרִאשׁוֹנָה יֵשׁ לוֹמַר דְּדַוְקָא כְּשֶׁהִשְׁתִּין בְּמָקוֹם אֶחָד אֲז צָרִיךְ רְבִיעִית לְבַטֵּל הַשִּׁעוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהִטִּיל מְקֻצָּת בְּמָקוֹם אֶחָד וּמְקֻצָּת בְּמָקוֹם אַחֵר, דֵּי שֶׁיִּהְיֶה רַק כְּנֶגְדָּם מַיִם [אַלְיָה רַבָּה] (סק״ב) וּפְרִי מִגְדִּים (סק״א סק״א):

א * **הָיָה קוֹרֵא.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן תְּפִלָּה, וְהוּא מֵהַפְּרִי מְגַדִּים** (א״א סק״א). **וְכָתַב עוֹד דְּאִפְשָׁר דְּאִפְלוּ יַעֲבֹר עַל יְדֵי זֶה זְמַן תְּפִלָּה אֲפִלּוּ הָכִי מַמְתִּין,** וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (סי׳ עו משנ״ב ס״ק כז) דְּאִפְשָׁר דְּבָעֵת הַשְּׁתִיתָה הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא יֵשׁ לְהַחְמִיר:

* **מַרְחִיק מֵהֶם. וּלְעִנְיַן תְּפִלָּה, עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף** (ד״ה היה קורא) **דְּפוֹסֵק כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א** (כב: ד״ה היה) **דְּכֵיוָן שֶׁכְּבָר הוּא עוֹמֵד בִּתְפִלָּה אֵין צָרִיךְ לְהַרְחִיק כְּלָל בְּמֵי רַגְלַיִם שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן, אֲבָל לְקַמָּן בְּסִימָן צ׳ סָעִיף כ״ז בְּהַשְׁתִּין תִּינוֹק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מַשְׁמַע דְּפוֹסֵק כְּאִידָךְ פּוֹסְקִים דְּצָרִיךְ לְהַרְחִיק גַּם בִּתְפִלָּה אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ שֶׁיִּשְׁתֹּק עַד שֶׁיִּבְיְאוּ לוֹ מַיִם לְהַטִּיל בְּתוֹכָם,** וְלֹא דְּמֵי לְהַפְסָקַת בְּגָדִים דְּהָכָא רַבָּנָן בִּתְפִלָּה אַף דְּהֵם טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג), מִשּׁוּם דְּהוּא הֶפְסֵק גָּדוֹל לַיְלֵךְ וּלְפָשְׁטָם וְלִלְבֹּשׁ אֲחֵרִים תַּחְתֵּם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הֲלִיכָה לֹא מִקְרֵי הֶפְסֵק כָּל כָּךְ וְכֵן שְׁתִיקָה. וּבִלְבּוּשׁ מְתֻרָּת דְּהָכָא שְׁבָקְלָאו הָכִי בְּבִגְדֵי גַּם כֵּן מְלֻכְלָכִין מִמֵּי רַגְלַיִם וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְפָשְׁטָם בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ, עַל כֵּן הַקֵּלוּ בּוֹ גַּם כֵּן שֶׁלֹּא יַרְחִיק גַּם כֵּן מִמֵּי רַגְלַיִם שֶׁנִּטְפוּ מֵהֶם עַל הָאָרֶץ. [ה]**וְנִכּוֹן לְהַחְמִיר,** כִּי שִׁיטָה הַשְּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁהוּבָא בְּהַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) שְׁנֵיהֶם דְּלֹא כַּלְבּוֹשׁ, וְגַם בְּתִשְׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א סי׳ קלא) גּוּפָא מִשְׁמַע דְּהוּא מַשׁ אֶפְלּוּ בְּאֵין בְּגָדִים לְכַלְכְּלָן, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר מַשֵּׂה יְהוּדָא, וְכֵן מוּכָח בְּתוֹסָפוֹת (שם ד״ה ממחין), **וְעַל כָּל פָּנִים לְעִנְיַן הַשְׁתָּנַת תִּינוֹק מִשְׁמַע מֵהַפְּרִי מְגַדִּים** (שם) **דְּאֵין לְזוּז מִפֶּסֶק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דָּשָׁם.** וְכֵן מִשְׁמַע בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה בְּסִימָן צ׳ (ד״ה ישתוק) עַיֵּן שָׁם:

* **וְכֵן עִקָּר כוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ז) **מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּדִיעֲבַד לְעִנְיַן תְּפִלָּה.** וְאַף

(ו) פְּשׁוּט: **(ז) שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה** (ס״א): **ב (ט) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל** (סק״א) **וִישׁוּעוֹת יַעֲקֹב** (סק״א) **וּמָגֵן גִּבּוֹרִים** (שלטי הגבורים סק״א):

א (ט) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס״א כלל כה ס״ה): **(ג) פְּרִי מִגְדִּים** (א״א סק״א בשיטה א): **(ג) מִפְּרִי מִגְדִּים** (א״א סק״ב): **(ד) וּמָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ב): **(ה) מִפְּרִי מִגְדִּים** (שם ס״ו): **(ס) מִפְּרִי מִגְדִּים** (א״א סק״ב):

[א] **יקוטי דברי הרב: א]** ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב שאפילו השתין מעט צריך רביעית.
[ב] ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: ולשל ב׳ פעמים ב׳ רביעית ולשל ג׳ פעמים ג׳ וכן לעולם.
[ג] בשו״ע הרב (סוף ס״ב) כתב: אלא ירחיק ד׳ אמות או יצא לחדר אחר ויגמור שם תפילתו.
[ד] ובשו״ע הרב (ס״ב) הוסיף: ומ״מ לכתחילה אין לשהות כל כך. [ה] אבל בשו״ע הרב (ס״ג כתב כהלבוש שאם לכלוך מי רגלים שבבגדיו מגולה שאף אם ירחק ד׳ אמות לא יתפלל בנקיות, לא יפסיק תפילתו כלל אלא גומרה במקום שעומד שם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah